

<titel>Module Verantwoordelijkheid in informatieketens

Handreiking Archiveren in de informatieketen

Deze module gaat in op de bestuurlijke verantwoordelijkheid, het zorgdragerschap, voor keteninformatie. Met behulp van deze module krijg je een beeld van het zorgdragerschap in de informatieketen waar jouw organisatie deel van uitmaakt. En een indicatie waar je wel en geen zorgdrager voor bent.

<blok> Belang van duidelijk zorgdragerschap

Het aantal samenwerkingsverbanden binnen de overheid neemt toe. Het wordt steeds eenvoudiger om informatie uit te wisselen en vaak wordt er samengewerkt in gezamenlijke applicaties. Dit zorgt ervoor dat er steeds meer verbindingen ontstaan tussen informatie, maar leidt ook tot onduidelijkheid over wie bestuurlijk verantwoordelijk is voor deze informatie. En dat kan leiden tot een impasse omdat organisaties niet duidelijk weten wie waarvoor nu verantwoordelijkheid draagt. Als gevolg blijft de inrichting van het beheer liggen. Daarom moet helder zijn wie zorgdrager is voor welke informatieobjecten in de keten.

<blok>Gebruik module

De module bestaat uit twee onderdelen:

- het zorgdragerschap; wat is het, waar geldt het voor en hoe verhoudt het zich tot beheer en termen als mandatering en delegatie?
- Het ketenkompas; waar in de keten staat jouw organisatie? En hoe bepaal je voor welke informatieobjecten jouw organisatie zorgdrager is? Het [ketenkompas](#) kun je hier doorlopen.

<uitklapmenu> Zorgdragerschap binnen organisaties

De bestuurlijke verantwoordelijkheid van informatie ligt bij de *zorgdrager*; deze term komt uit de huidige Archiefwet. De zorgdrager is altijd één persoon of een bestuur. Denk aan een minister, het college van burgemeester en wethouders, het college van gedeputeerde staten of een dagelijks bestuur. Het antwoord op de vraag wie zorgdragers kunnen zijn, verwijzen we door naar de [handreiking waardering en selectie](#). Binnen deze module gebruiken we de term *zorgdragerschap* uit de Archiefwet 1995 en niet de term *verantwoordelijk overheidsorgaan* uit de concepttekst van de nieuwe Archiefwet. Wanneer de nieuwe Archiefwet van kracht is zullen de teksten herschreven worden.

Zorgdragerschap is een term die specifiek wordt gebruikt binnen informatie- en archiefbeheer. Gerelateerde vakgebieden gebruiken andere termen met betrekking tot verantwoordelijkheid. Vanuit de optiek van gegevensmanagement wordt gesproken over de bronhouder van gegevens. De bronhouder is verantwoordelijk voor het inwinnen, het beheer en het ter beschikking stellen van juiste en actuele gegevens. Denk bijvoorbeeld aan de basisregistratie persoonsgegevens. De bronhouder voor de gegevens in die registratie zijn de gemeenten. Vanuit het oogpunt van privacy wordt ook wel gesproken over de verwerkingsverantwoordelijke. Dit is de organisatie die het doeleinde waarvoor en de middelen waarmee persoonsgegevens worden verwerkt bepaalt. Voor voorbeelden

en verdere uitleg is er informatie beschikbaar bij de [Autoriteit Persoonsgegevens](#). Wanneer je wil weten wie zorgdrager is, kan het nuttig zijn om na te gaan wie bronhouder of verwerkingsverantwoordelijke is als het gaat om (persoons)gegevens. Als je weet welke organisatie binnen de informatieketen bronhouder of verwerkingsverantwoordelijke is, ligt hier in veruit de meeste gevallen ook het zorgdragerschap.

<uitklapmenu> **Zorgdragerschap over informatieobjecten**

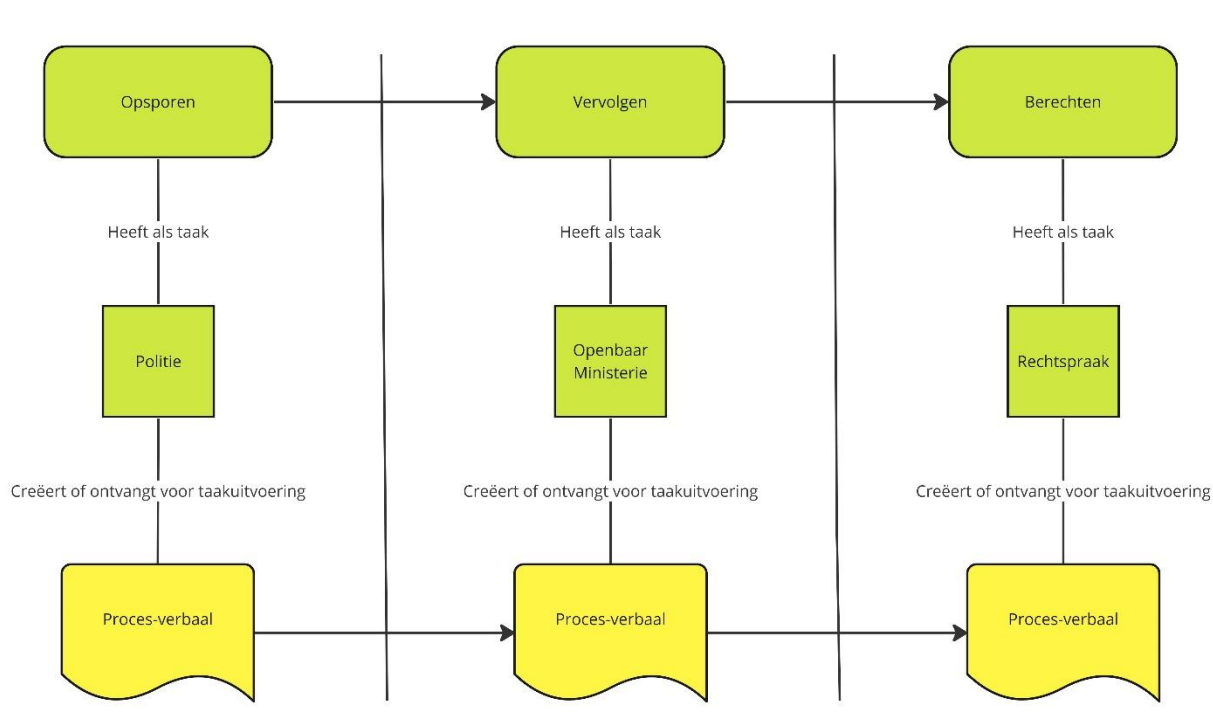
De Archiefwet draagt overheidsorganisaties op om hun informatieobjecten duurzaam toegankelijk te maken en houden. Maar voor welke informatieobjecten zijn de zorgdragers van deze organisaties dan precies verantwoordelijk? De wet geeft aan dat het gaat om informatieobjecten die worden gecreëerd of ontvangen door de organisatie en die 'naar hun aard bestemd [zijn] daaronder te berusten'. Als het gaat om informatieobjecten in ketens, is de vraag wie welke taak uitvoert daarom essentieel. Want het zorgdragerschap voor de informatieobjecten is gekoppeld aan de taak waaruit ze voortkomen. Als je dus nagaat wie welke taak uitvoert binnen de keten, kun je ook bepalen wie voor welke informatieobjecten zorgdrager is. Het [ketenkompas](#) kan je verder op weg helpen met het bepalen van zorgdragerschap. Daarbij kun je bijvoorbeeld vragen verwachten over welke taak je uitvoert in de ketensamenwerking en met wie je precies samenwerkt.

Bij ketensamenwerking komt het voor dat organisatie A een bepaald informatieobject creëert en organisatie B het informatieobject ontvangt. Er is vervolgens sprake van twee informatieobjecten: de creatie van het informatieobject vindt immers binnen een andere context plaats dan de context waarbinnen het wordt ontvangen. Organisatie A is zorgdrager voor het verstuurd informatieobject en organisatie B voor het ontvangen informatieobject.

Dit zie je bijvoorbeeld terug in de strafrechtketen. Er zijn verschillende organisaties die werken binnen de strafrechtketen en daarbinnen hun eigen taken uitoefenen. Het zorgdragerschap voor de informatieobjecten in deze keten is gekoppeld aan de taak waar zij uit voortkomen. Zo liggen de informatieobjecten die voortkomen uit de opsporing onder de verantwoordelijkheid van de Politie, omdat opsporing tot hun taken behoort. Wanneer een volgende stap wordt gezet in het proces en over wordt gegaan tot berechting, heeft het Openbaar Ministerie daar een wettelijke taak in. Informatieobjecten die dan voortkomen uit de taak tot berechting van het Openbaar Ministerie (OM) vallen dan onder het zorgdragerschap van het OM.

Ter illustratie bekijken we het proces-verbaal binnen de strafrechtketen nader. Een proces-verbaal wordt opgesteld door de politie. Zij zijn dan ook zorgdrager voor het opstellen van het proces-verbaal in het kader van opsporing. Het OM kan dit proces-verbaal gebruiken in het kader van zijn taak in de berechting. Omdat het gaat om een andere taak en een andere context, is het OM zorgdrager voor het proces-verbaal binnen de berechting.

Schematisch zou dit er zo uitzien:

<uitklapmenu> Zorgdragerschap versus beheer

Het is goed om het onderscheid tussen zorgdragerschap en beheer te maken en helder te houden. *Zorgdragerschap* is de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor informatieobjecten. Het *archiefbeheer* (of/ook informatiebeheer) is de praktische invulling en uitvoering van het zorgdragerschap. De Archiefwet schrijft niet voor waar die uitvoering belegd moet worden. Het kan dus zijn dat je als organisatie zorgdrager bent, maar dat je het beheer belegt bij een andere organisatie.

Het zorgdragerschap en archiefbeheer worden in de praktijk regelmatig door elkaar gehaald, zeker wanneer meerdere organisaties binnen een samenwerking gebruik maken van één applicatie. Dat er één gezamenlijke applicatie is, betekent niet dat er maar één zorgdrager is voor de informatieobjecten in die applicatie. Bij de Landelijke Voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO-LV) bijvoorbeeld, wordt informatie gedeeld, maar blijven de deelnemende organisaties zorgdrager over de informatie die zij in hun afzonderlijke rol opge maakt, ontvangen of verwerkt hebben. Bovendien, als landelijke voorziening is DSO-LV ook zelf zorgdrager. Bij het uitvoeren van haar wettelijke taak - het verzamelen en beschikbaar stellen van informatie en het faciliteren van aanvragen en meldingen - produceert het DSO-LV namelijk ook weer informatie zoals webpagina's, kaarten met gekoppelde informatie, vragen- en klachtenafhandeling, loggegevens en de broncodes van de gebruikte software.

Het beheer van informatieobjecten in een gedeelde applicatie kan bij een andere partij liggen dan de wettelijke zorgdrager. Het kan ook zo zijn dat meerdere organisaties zelf hun beheeractiviteiten uitvoeren binnen één applicatie. Dat is een keuze waar duidelijke afspraken over gemaakt moeten worden. Waar je dan precies afspraken over moet maken kun je lezen in [module 1 van deze handreiking](#).

<uitklapmenu> Kan zorgdragerschap wijzigen?

Het is niet mogelijk om zorgdragerschap direct over te dragen aan een andere overheidsorganisatie. Het is wel mogelijk om de taak waar het zorgdragerschap uit voortvloeit te *delegeren* aan een andere overheidsorganisatie. In het geval van delegatie van een taak, gaat dus ook het zorgdragerschap over. Dit is het gevolg van de volgorde van koppeling tussen de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van een taak en het zorgdragerschap.

Met delegatie wordt bedoeld: 'het overdragen door een bestuursorgaan van zijn bevoegdheid tot het nemen van besluiten aan een ander die deze onder eigen verantwoordelijkheid uitoefent' ([Artikel 10:13 Algemene wet bestuursrecht](#)). Omdat het overheidsorgaan de gedelegeerde taken uitvoert onder eigen verantwoordelijkheid, is deze organisatie nu ook zorgdrager. Delegatie vindt plaats op basis van de Algemene wet bestuursrecht en is alleen mogelijk als daarvoor expliciet een wetsbepaling bestaat. Een voorbeeld daarvan is art. 156 van de Gemeentewet, dat aan de gemeenteraad de bevoegdheid geeft om aan het college van burgemeester en wethouders bevoegdheden over te dragen ([Kenniscentrum voor beleid en regelgeving](#)).

Let op! Bij mandatering wordt de taak wel uitgevoerd door een andere organisatie, maar blijft de verantwoordelijkheid en daarmee het zorgdragerschap bij de mandaterende organisatie. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer een wettelijke taak wordt uitgevoerd door een privaatrechtelijke, gespecialiseerde organisatie, die wettelijk gezien geen zorgdrager kan zijn. Of er sprake is van mandatering of delegatie is bekend binnen de organisatie en het samenwerkingsverband. Ga na welke situatie op jou van toepassing is, om duidelijk te hebben hoe het informatiebeheer in te richten. In de [handreiking Inrichting informatie- en archiefbeheer bij samenwerkingsverbanden](#) is meer informatie over mandatering en delegatie.

<uitklapmenu> Het Ketenkompas

Ben je benieuwd hoe de situatie in jouw informatieketen is rond zorgdragerschap van informatieobjecten? Dan kun je het [Ketenkompas](#) invullen. Door vragen te beantwoorden krijg je een beeld van jouw informatieketen en een indicatie waar je wel en niet zorgdrager voor bent. En wat je geregeld moet hebben om daar achter te komen.